РОЗДІЛ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

Нове цивільне право України, яке засновується на приватно-правових принципах і традиціях, стало сьогодні основним регулятором товарно-грошових та інших відносин, що складаються в ринковому господарстві.

Властиві цивільно-правовому (приватному) регулюванню засади ініціативи і диспозитивності, юридичної рівності і свободи договору, недоторканості приватної власності і свободи підприємницької діяльності значно підвищують його соціальну цінність і розширюють сферу його застосування в правовій державі.

Все це викликає необхідність глибокого вивчення основних цивільно-правових категорій і конструкцій, багатого цивілістичного інструментарію і багатоманітних можливостей, які ним надаються. Цивільне право сьогодні як фундаментальна дисципліна стало наріжним каменем сучасної юридичної освіти.

В останні роки ми спостерігаємо зростаючий інтерес студентства до наукових досліджень, адже однією з основних ознак сучасного етапу розвитку суспільства є активізація наукових пошуків в галузі приватно-правових наук. Важливе місце в контексті зазначеного мають грунтовні дослідження основних питань українського цивільного права, міжнародного приватного права, системне відстеження впливу на них глобалізаційних процесів та імплементація відповідних міжнародно-правових норм у національному законодавстві.

Основним завданням секції є дослідження проблем становлення і розвитку наукових поглядів на основні цивільно-правові інститути, виявлення прогалин, що існують з цих питань, аналіз та розробка відповідних рекомендацій щодо їх заповнення, узагальнення здобутків молодих вчених-цивілістів, практиків та досвідчених науковців, а також обговорення напрямків удосконалення цивілістичної науки.

УДК 347.122 (043. 2)

Агапова Н.О.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ЗАХИСТУ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Відповідно до аналізу положень ст.ст. 1116, 1133 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), ділова репутація як особисте немайнове благо фізичної особи в такому вигляді не відповідає вимогам про свій немайновий характер (ст. 269 ЦК України) [2]. Це у свою чергу означає, що серед фізичних осіб ділова репутація розділяється на: ділову репутацію фізичних осіб (особи, які працюють за трудовим договором, державні службовці тощо) та ділову репутацію фізичних осіб-підприємців (особи, які займаються підприємницькою діяльністю). Судовий захист є найоптимальнішим засобом відновлення порушеного права юридичної особи на ділову репутацію і відшкодування завданих збитків, оскільки забезпечується державним примусом. Однак судовий захист ділової репутації юридичної особи як форма охорони останньої характеризується низкою проблем теоретичного і практичного характеру, на які необхідно звернути увагу [6, с. 19].

Звернемо увагу на позицію Вищого господарського суду України стосовно практики вирішення спорів, пов'язаних із діловою репутацією. Вищим господарським судом України проаналізовано практику застосування господарськими судами законодавства про інформацію (справи стосовно ділової репутації юридичної особи здебільшого потрапляють у цю категорію). У таких справах проблемним є не лише визначення підвідомчості і підсудності, а й трактування фактичних обставин відповідних справ про право цивільне. Вищим господарським судом України, зокрема, визнається, що право на спростування недостовірної інформації належить не лише фізичним, але й юридичним особам у передбачених законом випадках. А тому спори зазначеної категорії підвідомчі господарським судам на загальних підставах.

Варто зазначити, що господарські суди нерідко не приймають до розгляду справи про захист ділової репутації та спростування недосто-

вірної інформації. Так, місцевий господарський суд, з яким погодився господарський суд апеляційної інстанції, відмовив у прийнятті позовної заяви про захист ділової репутації та спростування недостовірної інформації. Судові рішення з посиланням на статті 1,12, п. 1 ч. 1 ст. 62 Господарського процесуального кодексу України мотивовано тим, що господарським судам непідвідомчі спори зазначеної категорії.

Скасовуючи відповідні судові рішення з передачею справи на розгляд суду першої інстанції, Вищий господарський суд України обґрунтував свою позицію наступними положеннями. У ст. 299 ЦК України зазначено, що фізична особа має право на недоторканність своєї ділової репутації і може звернутися до суду з позовом про її захист [5, с. 32].

У п. 9 інформаційного листа Вищого господарського суду України від 28 березня 2007 року № 01-8/184 "Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію" зазначено, що за змістом приписів ст. 91 ЦК України право на спростування недостовірної інформації, передбачене ст. 277 ЦК України, належить не лише фізичним, але й юридичним особам у передбачених законом випадках, у тому числі як спосіб судового захисту проти поширення інформації, що шкодить діловій репутації господарюючого суб'єкта (підприємця) [7, с. 327].

Подвійна підвідомчість справ про захист ділової репутації юридичної особи судам загальної юрисдикції і господарським судам не сприятиме ефективній охороні ділової репутації. Адже, по-перше, досить часто важко визначити однозначно суб'єкта (юридичну чи фізичну особу), який завдав своїми діями шкоду діловій репутації юридичної особи; по-друге, визначення підвідомчості лише у залежності від суб'єктного складу спричиняє подвійне трактування і правозастосування фактично одних і тих же норм цивільного права про ділову репутацію судами загальної юрисдикції та господарськими судами.

При розгляді судової форми охорони ділової репутації запропоновано розглянути питання щодо виключення справ про захист ділової репутації юридичної особи з підвідомчості господарських судів із залишенням їх у підвідомчості судів загальної юрисдикції незалежно від суб'єктного складу.

Література

1. Конституція України від 26.08.1996 р. зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 40. – Ст. 356.

3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 40 (№№ 40-42). – Ст. 492.

4. Про застосування судами законодавства, що регулює захист честі, гідності і ділової репутації громадян та організацій: Постанова Пленуму ВСУ №7 від 28.09.90 р. // Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні. / Упоряд. С.Е Демський; відп. ред. С.П. Павлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 688 с.

5. Кохановська О.В. Проблеми захисту честі, гідності та ділової репутації особи в Цивільному кодексі України / О.В. Кохановська // Вісник Верховного Суду України. – 2012. – № 6. – С. 30 – 35.

6. Малеина М.Н. Защита чести, достоинства и деловой репутации предпринимателя / М.Н. Малеина // Законодательство и экономика. – 2010. – № 24. – С. 18 – 22.

7. Ярешко О.В. Право на недоторканність ділової репутації в системі особистих немайнових прав / О.В. Ярешко // Держава і право. – 2011. – № 24. – С. 325 – 329.

УДК 347.78.01:659.1(043.2)

Аліпова А.Л.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ВИКОРИСТАННЯ ОБЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В РЕКЛАМІ

Реклама давно та міцно увійшла у життя кожного члена нашого суспільства. Для того, щоб створити якісну рекламу, необхідно прикласти певні творчі зусилля. Ці зусилля приводять до того, що реклама стає творчим добутком, вираженим у якій-небудь об'єктивній формі, а значить – об'єктом авторського права. У ЗУ "Про рекламу" також відзна-